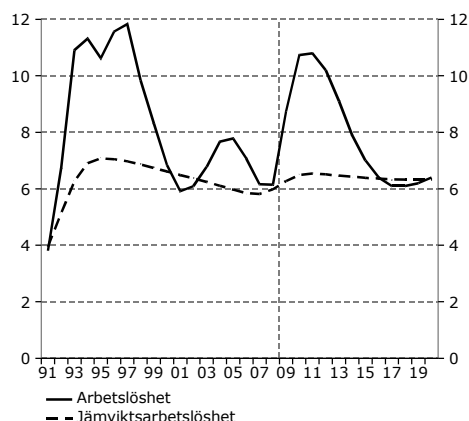

FÖRDJUPNING

Diagram 24 Arbetslöshet

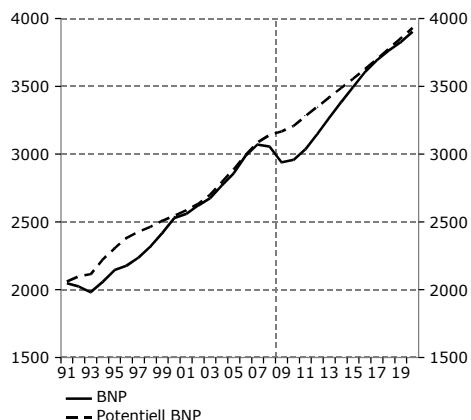
Procent av arbetskraften

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 25 BNP

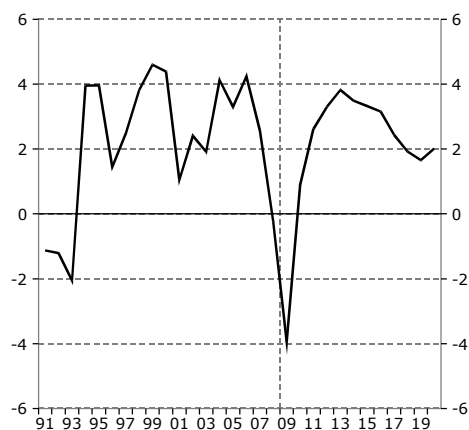
Miljarder kronor, fasta priser

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 26 BNP

Årlig procentuell förändring

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Svensk ekonomi 2011–2020

I denna fördjupning presenteras Konjunkturinstitutets bedömning av den ekonomiska utvecklingen i ett medelfristigt perspektiv. Ekonomin kommer att befinna sig i en kraftig lågkonjunktur de närmaste åren. Den bedöms i stora drag bli lika djup och långvarig som lågkonjunkturen under 1990-talet.²

DET KAN DRÖJA TILL 2016 INNAN EKONOMIN ÄR I BALANS

Den svenska ekonomin befinner sig i en djup lågkonjunktur vid utgången av 2010.³ Arbetslösheten bedöms bli lika hög 2011 som 2010, det vill säga ca 11 procent av arbetskraften. Arbetslösheten ligger då drygt 4 procentenheter över den bedömda jämviktsnivån. Anpassningen mot ett konjunkturrellt balanserat läge beräknas ta flera år. Sysselsättning och arbetslöshet återhämtar sig långsamt och först 2016 är arbetslösheten tillbaka på en långsiktig jämviktsnivå (se diagram 24).⁴

BNP-gapet, det vill säga skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP-nivå, bottenar 2010 på $-7,8$ procent som andel av BNP. En återhämtning inleds 2011 då BNP växer snabbare än potentiell BNP. Potentiell BNP växer med i genomsnitt ca 2 procent per år 2011–2020. Faktisk BNP bedöms växa med i genomsnitt drygt 3 procent per år 2011–2016 vilket är betydligt snabbare än den potentiella utvecklingen, men inte särskilt utmärkande i ett historiskt perspektiv (se diagram 25 och diagram 26).

EFTERFRÅGAN DRIVER ÅTERHÄMTNINGEN

En förutsättning för att återhämtningen ska komma till stånd är att den globala ekonomin återhämtar sig och att svensk export tar fart. En starkare exportindustriproduktion ger positiva efterfrågeimpulser till andra branscher och stigande inflationsförväntningar. Men också den expansiva inriktningen på den ekonomiska politiken är av avgörande betydelse. Finanspolitiken, som antas vara expansiv 2009 och 2010, fortsätter att vara något expansiv 2011, varefter den stramas åt. Penningpolitiken förutses ha en expansiv inriktning till och med 2013. Stigande infla-

² Ett utförligt sifferunderlag samt referenser till beskrivningar av hur de medelfristiga kalkylerna tas fram finns på Konjunkturinstitutets hemsida www.konj.se/medelfrist.

³ Förutsättningarna för den medelfristiga prognosen har förändrats mycket på ett år. I mars 2008 var bedömningen att ekonomin skulle vara i konjunkturrell balans i slutet av 2009. Det innebar att den medelfristiga banan i stort följde jämviktsutvecklingen. Se *Konjunkturläget*, mars 2008.

⁴ Jämviktsarbetslösheten bedömdes i *Lönebildningsrapporten 2008* vara 5,5 procent på lång sikt. Den djupa ekonomiska krisen höjer dock jämviktsarbetslösheten varaktigt med ca 1 procentenhet. Dessutom minskar arbetsutbudet med ca 1 procent under perioden 2011–2020. Tillsammans ger det ca 2 procent lägre potentiell sysselsättning.

tionsförväntningar håller ner realräntan vilket stimulerar investeringar och hushållens konsumtion (se diagram 27 och tabell 2).⁵ När ekonomin närmar sig konjunkturell balans kommer penningpolitiken gradvis att ges en mer neutral inriktning (se diagram 28).

Tabell 2 Valda indikatorer på medellång sikt

Årlig procentuell förändring respektive procent

	2011	2012	2013	2014	2015-2020 ¹
BNP	2,6	3,3	3,8	3,5	2,4
Hushållens konsumtionsutgifter	2,6	3,3	3,3	3,3	3,1
Offentliga konsumtionsutgifter	1,0	-0,8	0,3	0,5	0,6
Fasta bruttoinvesteringar ²	6,9	8,2	8,5	6,7	2,9
Export av varor och tjänster	5,9	7,3	8,0	7,8	4,3
Import av varor och tjänster	7,0	7,4	8,0	8,0	4,5
Arbetskraft	0,4	0,5	0,5	0,4	0,1
Arbetslöshet ³	10,8	10,2	9,1	7,9	6,4
Sysselsättning 16-64 år	0,3	1,2	1,7	1,7	0,3
Antal arbetade timmar	0,3	0,6	1,9	2,0	0,4
Produktivitet, BNP-nivå	2,3	2,7	1,8	1,4	2,0
Inflation, KPI ⁴	1,7	2,8	2,6	2,1	2,0
Reporänta ⁴	1,0	2,0	3,0	4,3	4,3
Statsobligationsränta (5 år) ⁴	3,4	4,1	4,5	4,8	4,7
Nominell växelkurs, KIX ⁴	112,0	111,4	110,9	110,4	108,4
Arbetskostnad i näringslivet	2,2	2,4	3,5	3,7	4,3
Real disponibel inkomst, hushåll	1,4	-0,8	0,1	-2,0	1,8
Bytesbalans ⁵	4,5	4,5	5,3	6,8	7,5
Offentligt finansiellt sparande ⁵	-4,1	-3,3	-2,2	-1,2	0,7

¹ Genomsnitt, per år. ² Inkl. lagerinvesteringar. ³ Procent av arbetskraften. ⁴ Årsmedelvärde. ⁵ Procent av BNP.

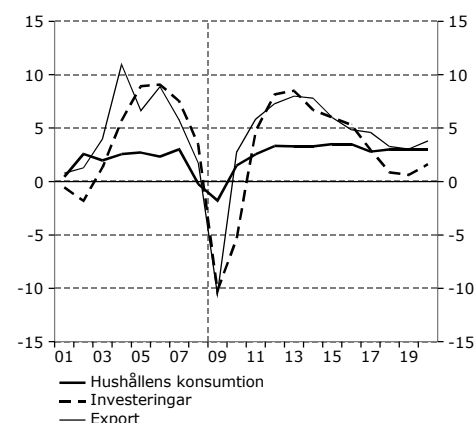
Källa: Konjunkturinstitutet.

UTVECKLINGEN AV ARBETADE TIMMAR

Den djupa lågkonjunkturen kommer att få betydande varaktiga effekter på arbetsutbud och arbetslöshet framöver (se kapitlet ”Produktion och arbetsmarknad”). Den potentiella arbetskraften antas komma att försvagas med ca 1 procentenhet och jämviktsarbetslösheten stiger med ca 1 procentenhet till följd av lågkonjunkturen. Även den demografiska utvecklingen bidrar till att potentiellt arbetade timmar utvecklas svagt. Den åldrande befolkningen med stora pensionsavgångar under de närmaste åren bidrar till att arbetskraften kommer att öka betydligt långsammare framöver än den gjort de senaste 10 åren, trots de utbudsstimulerande reformer som genomförts de senaste åren. Det potentiella arbetsutbudet och det potentiella antalet arbetade

Diagram 27 Efterfrågan

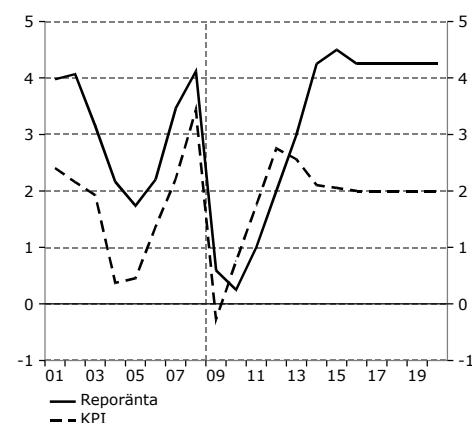
Årlig procentuell förändring

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

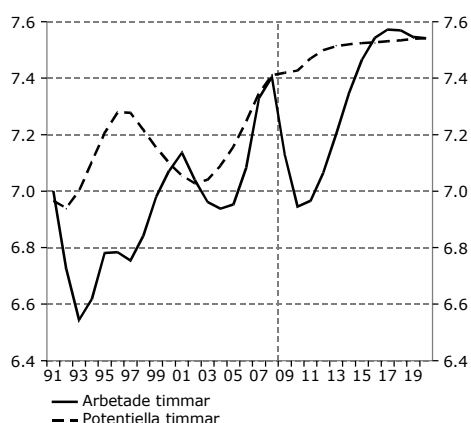
Diagram 28 Reporänta och inflation

Procent

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

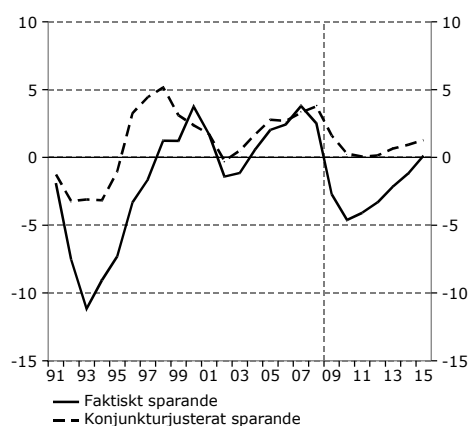
⁵ Den konjunkturella anpassningen till jämvikt är baserad på en beräkning med Konjunkturinstitutets allmänjämviktsmodell KIMOD, se www.konj.se/kimod.

Diagram 29 Antal arbetade timmar
Miljarder

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 30 Faktiskt och konjunkturjusterat finansiellt sparande

Procent av BNP respektive procent av potentiell BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

timmar bedöms sammantaget växa kontinuerligt fram till 2015, för att sedan vara i det närmaste konstant (se diagram 29).

Med endast en svag ökning av antalet arbetade timmar kommer den potentiella produktionen i stort sett att växa i takt med den potentiella produktiviteten. Den potentiella produktivitetstillväxten i näringslivet bedöms vara ca 2,3 procent per år i genomsnitt 2011–2020. Produktivitetstillväxten i offentlig sektor antas däremot vara nära noll. Potentiell produktivitet i hela ekonomin växer därmed i genomsnitt med ca 1,9 procent per år.

ÖVERSKOTTSMÅLET FÖR DE OFFENTLIGA FINANSERNA NÅS FÖRST PÅ SIKT

Konjunkturinstitutet räknar med att finanspolitiken ges en något expansiv inriktning 2011, efter två år av större stimulans 2009 och 2010. Utan den finanspolitiska stimulansen skulle lågkonjunkturen bli djupare och fler personer skulle riskera att bli långvarigt utslagna från arbetsmarknaden. Den expansiva finanspolitiken försvagar dock de offentliga finanserna. För att säkerställa att de långsiktiga målen för de offentliga finanserna klaras krävs en åtstramande finanspolitik i samband med att ekonomin vänder upp. Finanspolitiken stramas därför åt från och med 2012.

Riksdagens mål är att den offentliga sektorns finansiella sparande ska vara motsvarande 1 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Konjunkturinstitutets bedömning av den offentliga sektorns finansiella ställning i förhållande till målet baseras i huvudsak på två indikatorer; det konjunkturjusterade sparandet och genomsnittsindikatorn (se kapitlet ”Offentliga finanser och finanspolitik”).

I det här presenterade medelfristiga scenariot stramas finanspolitiken åt så pass mycket att det konjunkturjusterade finansiella sparandet uppfyller överskottsmålet 2015 (se tabell 3 och diagram 30). Så är dock inte fallet med genomsnittsindikatorn, som är fortsatt negativ 2015. Genomsnittet av det finansiella sparandet är –0,2 procent av BNP under perioden 2000–2015.

Tabell 3 Finansiellt sparande och indikatorer

Procent av BNP

	2011	2012	2013	2014	2015
Finansiellt sparande	-4,1	-3,3	-2,2	-1,2	0,1
Genomsnittsindikatorn	-2,3	-2,6	-2,1	-1,4	-0,7
Konjunkturjusterat sparande	0,1	0,1	0,6	0,9	1,3

Källa: Konjunkturinstitutet.

Sammantaget visar båda indikatorerna att sparandet till och med 2014 kommer att vara lägre än vad sparmålet föreskriver. Trots det är Konjunkturinstitutets bedömning att inga ytterligare åtstramningar av finanspolitiken utöver vad som ingår i beräk-

ningarna är önskvärda med tanke på den djupa och utdragna lågkonjunkturen. Det ytterligare sparandet som behövs för att få det genomsnittliga sparandet över 1 procent kan skjutas några år på framtiden efter 2015 då ekonomin åter är i balans.⁶

⁶ Sparmålet infördes delvis för att klara den offentliga sektorns förväntade utgifter när befolkningen blir allt äldre. Denna upptrappning av utgifterna kommer att ske gradvis (se fördjupningen "Befolkningsutvecklingen och efterfrågan på offentliga tjänster fram till 2050").